

- 3. - 1967

OPOŽDĚNÁ PREMIÉRA

Balet Státního divadla v Ostravě uvedl 7. a 8. ledna v Divadle J. Myrona premiéru ~~československé baletní novinky nazvané Studna lásky~~. Balet libretisty Jana Reye a hudebního skladatele Arnošta Košťála inscenoval zasloužilý umělec Emerich Gabzdyl. Celovečerní baletní novinky československých autorů se neobjevují tak často, aby nebyly událostí našeho baletu.

HOVOŘÍ JAN REY:

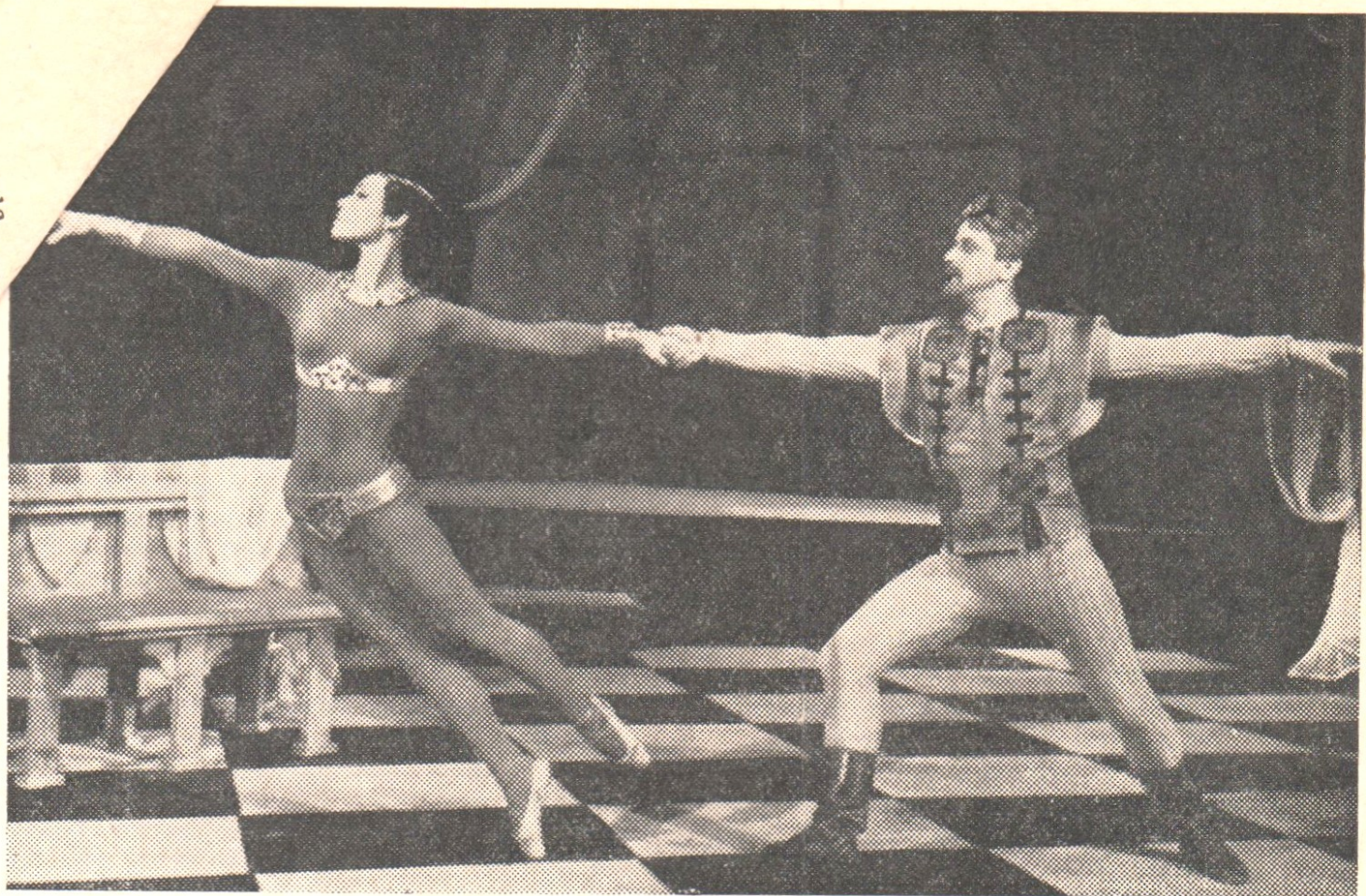
Jaký byl Váš záměr při tvorbě libreta Studny lásky?

Nový námět pro celovečerní balet z oblasti národní tematiky jsem začal hledat brzy po ostravské premiéře Ondráše v roce 1951 s představou, že hotové libreto nabídnu někomu ze slovenských skladatelů. Prostudoval jsem legendu z 15. století o vzniku studny na hradě Trenčíně a v jejím rámci jsem rozvinul romantický příběh o věrné lásce Omara a Fatimy v libreto celovečerního baletu. Studna lásky nebyla libretem posledním, ale shodou okolností se dostala na řadu naposled. Většinou jsem psal libreta po dohodě s choreografem nebo skladatelem. To znamená nepřímo na objednávku. Případ Studny byl jiný. Já jsem přišel s libretem a hledal jsem skladatele. A podivuhodnou shodou okolností, přes zájem několika skladatelů o libreto (Urbanec, Andrašovan, Vostřák), byla Studna lásky zhudebněna teprve nyní Arnoštem Košťálem.

Jak jste spokojen s inscenací?

Jsem spokojen, protože v daných podmínkách a možnostech se dosáhlo maxima. Pro mne je to ale opožděná premiéra a zajímá mne, jak bude reagovat obecnost. Balet měl být realizován před deseti lety v tehdejším kontextu divadelní a zejména baletní

V prvním obsazení vytvořila roli Fatimy Vlasta Pavelcová, záletného pána hradu Trenčina Štefana Zápolského Bohuslav Pašek (na snímku nahoře), Omara Richard Böhm, (na snímku vlevo s V. Pavelcovou). V druhém obsazení tančí Fatimu Hana Šarounová, Štefara Zápolského Albert Janíček (na snímku vpravo), Omara Karel Jurčík.

**S AUTORY
HOVOŘILA
JANA
HOŠKOVÁ**

situace. Nyní jsem zvědav nakolik dílo je nebo není opožděno — vkus obecnstva se mění. Ale přece jen si myslím, že tato tematická oblast není tak vyčerpána, aby nemohla poutat.

Kolik libret jste již vytvořil a s kterými skladateli a choreografy?

Již ani přesně nevím. S Vostřákem to byla Sněhurka, Viktorka, Filosofská historie, s Burghauserem Sluha dvou pánů, Honza a čert, s Hurníkem Ondráš, s D. C. Vačkářem Švanda Dudák, s J. F. Fischerem Eufrosina, se Šustrem Mír, s polským skladatelem Maklakiewiczem Zlatá Kačka a s Košťálem Studna lásky. Pro Karlín jsem dělal krátké balety: Niobé, Tancem ke štěstí, Šárku, a Ve stínu lípy čili Už nikdy válka. Moje práce začala po válce, když bylo třeba vytvořit nová baletní díla. Tematika námětů je velmi pestrá a sahá do všech oblastí, jak historických a legendárních, tak i současných, využívala pochopitelně i zájmu o národní folklór. Šlo vlastně o to, vyplnit mezery, které v dosavadní tvorbě existovaly — byly zde dvě Novákovy pantomimy, Bořkovcův Krysař, Škvorův Doktor Faust a pomalu nic víc. Spolupráce začala s Machovem na Národním divadle, později pokračovala s Němečkem, dvě díla inscenoval Škoda a několik právě Gabzdyl v Ostravě. Měl jsem to štěstí, že všechna moje libreta byla zhudebněna a dostala se na scénu, některé balety ve více inscenacích a téměř ve všech našich divadlech, i v zahraničí.

HOVOŘÍ EMERICH GABZDYL:

Proč jste uvedl Studnu lásky?

V první řadě je to slovenská tematika — projevil jsem zájem o dílo již před léty, když měl hudbu komponovat slovenský skladatel. Dal jsem je do dramaturgického plánu, ale jelikož nebylo stvořeno, musel jsem od něho upustit. Tehdy bylo žádoucí, aby se na našich jevištích objevovaly námětové balety. Asi tak před dvěma lety vzniklo období odporu k těmto baletům, ale to dílo stejně ještě nebylo hotovo. A nyní jsme zase v období, kdy voláme po návštěvnosti divadel a uvádíme dějové balety. My jsme si vytkli, že vždy po dvou inscenacích průbojnějšího rázu uvedeme inscenaci, která bude pro širší okruh obecnstva a přispěje výchově diváků. Nemůžeme totiž učit lidi navštěvovat balety na Martinů nebo Hirošimě. Když jsme několik premiér za sebou uváděli moderní díla, projevil se pokles návštěvnosti, kterou dnes zase velmi těžko získáváme. Je samozřejmé, že ostravské obecnstvo není tak baletně vyspělé jako v Praze nebo Brně. V Ostravě byla tradice baletů spíše rázu pohádkového. Když jsme přišli s modernou, přijal to určitý kádr lidí s povděkem, ale na druhé straně u širokého obecnstva jsme se setkali s nezájmem. A tak to nyní střídáme.

Jaký byl Váš inscenační záměr?

Odlišoval se od původního libreta, které bylo trochu poplatné době svého vzniku; místo dějových scén jsem zdůraznil roztančenost. Jenom lituji, že Košťál neměl vedle sebe nějakého choreografa, který by při komponování usměrnil požadavky proporcí jednotlivých scén. To by bylo dílu rozhodně prospělo. Protože bylo v libretu hodně dějových scén, byl jsem nucen provést zásahy i v hudbě. Ale třebaže jsem balet studoval pouze podle klavíru a vinou DILIE jsem orchestrální tvar poznal teprve v posledních dnech, mám pocit, že jsem se s hudební partiturou vyrovnal.

Které balety československých skladatelů jste choreografoval, a které z nich měly ve Vaší choreografii premiéru?

Jedním z prvních byl Ondráš v roce 1951, pak Burghauserův Honza a čert, dále Šustrův Mír, který jsem uvedl jako slavnostní představení k třicátému pátému výročí založení strany, pak Sukova Florela. Košťálova Studna je pátým baletem. V druhém nebo třetím provedení se objevila na našem jevišti díla Hanuše, Bořkovce a Vostřáka. V letošním roce vedle u nás již inscenovaného Ondráše provedeme jako další československou premiéru Maryčku Magdonovou Jiřího Bažanta. Program bude tematicky zaměřen k oslavám 700. let založení města Ostravy.

A Vaše další plány?

Letošní sezóna zůstane poznamenána českou tvorbou. Vladimír Vašut s Milošem Vackem nabízejí malému divadlu krátké balety — to není dosud schváleno. V květnu uvedu Ondráše a Maryčku Magdonovou, v listopadu krátké balety, v příštím roce se chci po letech vrátit k Egkovu Juanu ze Zarissy. Pak bych chtěl inscenovat Slovanské tance a Popelku, kterou jsem ještě zůstal Prokofjevovi dlužen.